

Husmennene i Aker
- en nesten glemt yrkesgruppe

Knut Bryn

Del 1

Fredrik Jensen og Marte Jensdatter

Fredrik Jensen

(1794-1871)

Marte Jensdatter

(f. ca. 1796)

14. april 1834

Mælum

Myra

Jordbråten

Øvre Skuggen

Grindbakken

Jarbakken

Husmannsplassen Hagan

Den gamle ferdsselsveien

Akermanntallet for 1834

*Fortegnelse
over Mandtallet i Sorhøedals District i Foraaret 1834.*

<i>Bor.</i>	<i>Antal.</i>	<i>Navne.</i>	<i>Alder.</i>	<i>Haandtering.</i>	<i>Anmærkninger.</i>
23	1	Ullrich	55		

Ringerigt

6.	Alle	1	one.
7.	Friederik Jensen	40	son
8.	Morthe Jensen	38	Wife.
9.	Maria	13	Daughter.
60.	Old Christyken	28	Leilanding.
1.	Morthe Halvorsen	33	Wife.
2.	Anne	3	} Son.
3.	Adm. Dahl	1	
4.	Hans Christyken	20	General.
5.	Roynild Christyken	46	Leilanding.
6.	Feri Gullbrand	29	Leilanding.
7.	Gullbrand	5	Son.
8.	Laaline Arden	21	General.
9.	Erich Gullbrand	18	General.
10.	Olaf	14	General.

No am flygthet
at Holmen

B. 16

Akermanntallet for 1843

22	Hager	Karin Jonette	21	
23	Fla 26	Friedrich Jensen	31	Joummand god et op
24		Karl Johans	45	Enu u
25		Karin	22	
26		Detonette Kula	16	inup af Sallagard pro. i Amer.
27		Johann F. Carlsen	5	tilfjand fagvinnert M. L. d. i. Bjørn
28	Holmen	Lichum Olive	40	by ind f. d. Ad. hos af Sallagard, for
29	Østve			kont d. 11 ^{te} Or.

Fredriksro 1953

Del 2

Husmannsplassene på Holmen

Husmannsplasser på Holmen

1723: 3 plasser

1772: 5 plasser (Besserud, Hagan, Lybekk, Bjerkehaugen, Holtet)

Husmannsplasser på Vestre Holmen

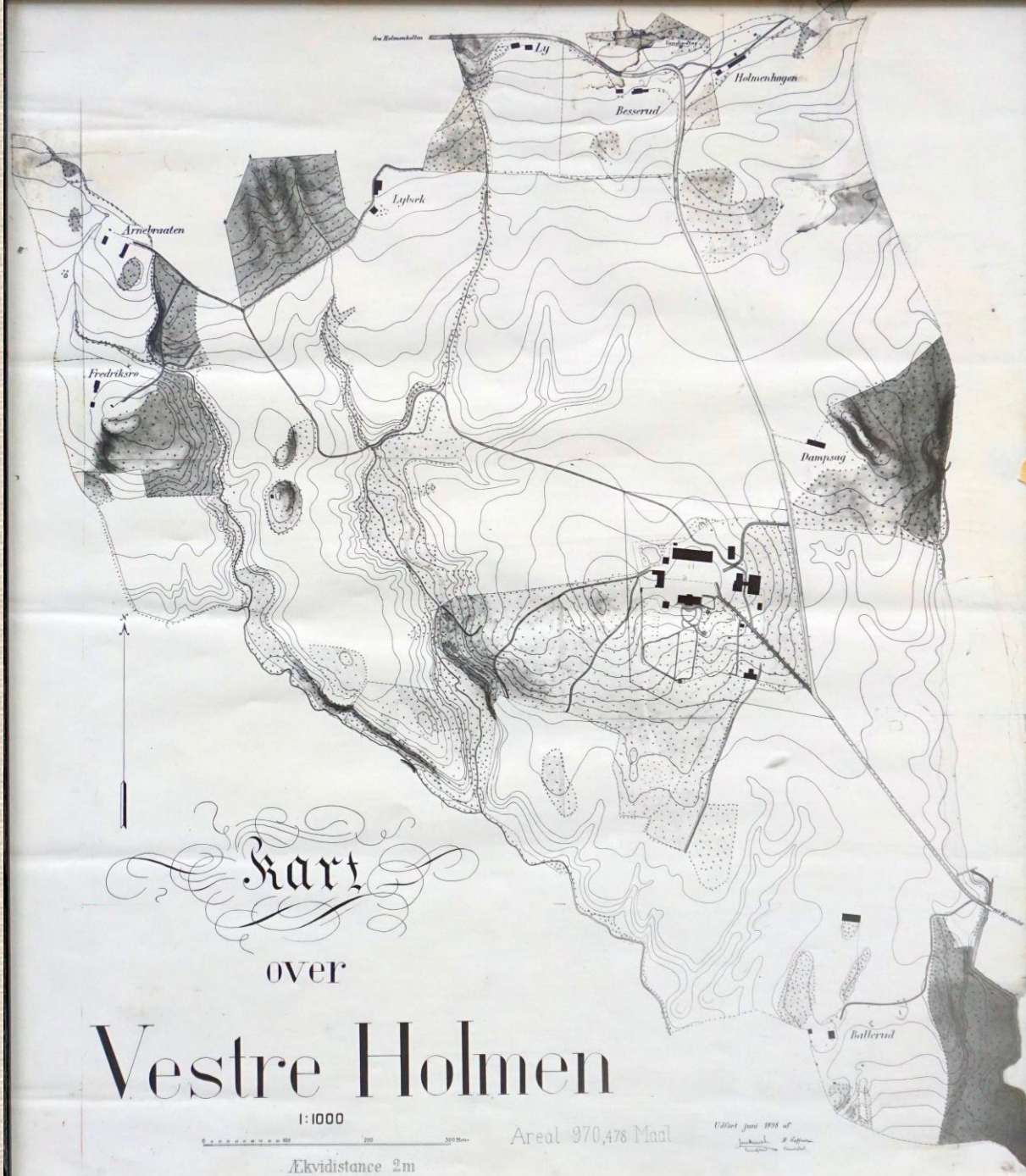
1843: 4 plasser (Besserud, Hagan, Arnebråten)

1865: 6 plasser (Besserud, Hagan, Arnebråten, Lybekk, Fredriksro, Ballerud)

1875: 7 plasser

1891: 6 plasser

Gårdskart fra 1898

Ikke bare husmenn

INFORMASJON OM BOSTED

◀ Forrige bosted ▶ Neste bosted

- Tellingsår: **1875**
- Kommune:
- Kommunenummer: **0218**
- Navn på bosted: **Fredriksro**

Antall personer registrert på bostedet: 7. Trykk på for å se på tidslinjen for personen.

Navn	Familie-stilling	Sivil-stand	Yrke	Fødselsår	Fødested
Gustav Olsen	Husfader	G	Husmand Med Jord Jordbrugsarbeider	1829	Skjillingmark Sverrige
Inga Marie Amundsdatter	Husmoder	G		1836	Ødemark
Nils Pedersen	Husfader	G	Inderst Skræppekarl	1829	Blomskog Sverrige
Elen Kristine Kristoffersen	Husmoder	G		1837	Vestre Aker
Peder Kristian Nilsen	Søn	Ug		1864	Vestre Aker
Sofie Nilsdatter	Datter	Ug		1866	Vestre Aker
Karl August Nilsen	Søn	Ug		1870	Vestre Aker

Husmannsplassene blir «villaer»

Hagan ble ca. 1907 kjøpt av maleren Henrik Backer

Besserud ble kjøpt og bygget om til villa

Lybekk kjøpt av Fr. Johansson som startet gartneri

Ly ble kjøpt av en veivokter og ble bygget på

Arnebråten ble kjøpt av svensk steinarbeider

Fredriksro ble kjøpt av en brannmann og bygget på

Ballerud ble revet og en ny villa bygget

Del 3

Vi trenger et husmannsprosjekt

Husmannsplassenes historie bør skrives

- **Aker kommune** ble oppslukt av Oslo og har ingen bygdebok
- Det finnes flere bøker om **gårdene** i Aker
- Det var et **stort antall** husmannsplasser
- Husmannsfolket fra 1700 til 1900 teller **flere tusen**
- De fleste av husmennene har **etterslekt** i Oslo eller andre steder

Husmannsplasser i Bærum

Del 4

Østre Bærum

Ved Arne Mohus

i samarbeide med Bærum bibliotek

Sørkedalens bosetningshistorie

[Hjem](#) [Avskrifter](#) [Diverse](#) [Kart](#) [Historie](#) [Gårder og plasser](#) [Nordmarka](#) [Personer](#) [Andre plasser](#) [Oppdateringer](#)

Gårder og plasser

Sørkedalen er ingen stor dal. Den ligger i utkanten av Aker og har alltid vært perifer ift. sentrum. Grensene for hva som omfattes av Sørkedalen har også skiftet gjennom tidene. Voksen gård - som var en av de største i Aker - oppfattes vanligvis som grensen mot sør, men også Røa-gårdene har tidligere vært regnet med til dalen.

Tabellen viser 17/1800-tallets navnegårder (matrikkelgårder) med tilhørende bruk og plasser. Merk at noen bruk og plasser gjennom tidene varierte ift. hvor de hørte hjemme eller ble "nevnt til". Da nesten alle gårder i dalen etter hvert var eid av Bogstad-godset, så hendte det at også opprinnelig "egne" gårder ble kalt Bogstad-eie. Rekkefølgen er fra sør til nord begynnende i sør-øst, for deretter å krysse elven og følge dalen nordover og tilbake sørover langs østsiden. Dette var den vanlige rekkefølgen bl.a. ifm. folketellingen 1801. [Klikk her for en alfabetisk listing av gårder og plasser.](#)

Merk også gårdsklassebetegnelsene som er hentet fra manntallene 1666, 1723 og 1762. Dette var primært en skatteklassering og sier derfor mye om gårdenes verdi. Fullgaard = Full skatt, Halvgaard = 1/2 skatt, Ødegaard = 1/4 skatt og Rydningsplass (opprinnelig) ingen skatt, etter hvert 1/8 skatt

Gårder	Gårdsklasse	Tilhørende plasser og bruk
Røa	<i>Røa nordre: Ødegaard 1666, 1723 og 1762, Røa søndre og mellom; Rydningsplass 1723-1762</i>	Røa nordre , Røa søndre , Røa mellom [Mellum], Røa Ødegaard , Røa sag, Røa østre, Røa vestre (del av søndre) Røa østre (del av søndre), Holtet [Holtesaga] Svingen , Lugggerud
Voksen	<i>Fullgaard 1666, 1723 og 1762</i>	Voksen vestre, Voksen østre, Braaten (u/Voksen), Melum , Ødegaarden , Jarbakken, Vasbakken , Holen, Jordsbraaten, Kullhuset, Fiskodden, Bjerkodden , Bjerke , Svarverud, Ølerud , Langaas, Myra, Bakken, Gravdal , Guttormstuen, Grindbakken, Torvet
Bogstad	<i>Halvgaard 1666, 1723 og 1762</i>	Jegersborg, Portstuene , Braaten (u/Bogstad), Holtet , Storbraaten , Bakk , Zinober, Skuggen, Murmesterstuen , Holtestuen , Norderud , Himstad
Strøm	<i>Ødegaard 1666, 1723 og 1762</i>	Strømsbraaten
Tangen	<i>Ødegaard 1666, 1723 og 1762</i>	Tangen søndre , Tangen vestre , Tangen nordre
Aarnes	<i>Rydningsplass 1666 og 1762</i>	Aarnes lille
Solberg	<i>Rydningsplass 1666, 1723 og 1762</i>	Solberg søndre , Solberg nordre , Solberg vestre, Solberg østre
Stubberud	<i>Rydningsplass 1666 og 1762</i>	Østre Stubberud (se Østre Hullet), Lønaas , Falla , Bygningen , Bekken , Stubberudbraaten , Stubberudberget , Nordal
Venner	<i>Rydningsplass 1666, 1723 og 1762</i>	Venner søndre , Venner nordre , Sandbraaten , Dølebraaten , Berger , Vennerhagen , Skrubdsdal , Venneraasen , Skansebakken , Vennerbraaten (nordre Berger)
Lyse	<i>Rydningsplass 1666, 1723 og 1762 (Øvre og Nedre Lyse listet separat)</i>	Lyse nedre , Lyse nordre , Lysebraaten , Bergendal , Løkeberg , Kjelsaas , Lyse øvre , Slora , Aspeskogen
Aamodt	<i>Ødegaard 1666, 1723 og 1762</i>	Aamodt nordre , Aamodt søndre , Vestre Hullet (dagens Berg og Granli), Gran , Gran øvre , Gran nedre , Pipenhuis , Haga , Sme'Aamodt (dagens Solbakken)
Østre Hullet	<i>Rydningsplass 1666 og 1762</i>	Tidligere Østre Stubberud (dagens Elveli og Øverli), Aasen
Brenna	<i>Rydningsplass 1666 (Ødegaard 1723 og 1762 sammen med Tømte)</i>	
Tømte	<i>Rydningsplass 1666 (Ødegaard 1723 og 1762 sammen med Brenna)</i>	
Grøttum	<i>Rydningsplass 1666, 1723 og 1762</i>	Grøttum nedre , Grøttumsbraaten , Smedstua
Pinslie	<i>Rydningsplass 1666 og 1762</i>	
Hadeland	<i>Rydningsplass 1666, 1723 og 1762</i>	
Ringerike	<i>Ødegaard 1666, 1723 og 1762</i>	Bjelkerud
Svartorsæter		Myraas

[Hovedmeny Voksens]
Kronologisk brukeroversikt
Anders Nilsen 1729,
Marte Kristensdtr , enke 1729-1733 (?).
Rasmus Olsen c.1750-1760,
Peder Larsen 1761-1785,
NN 1786-1831 (!).
Gulbrand Andersen 1832-1834,
Anne Gulbrandsdtr, enke 1838,
Ingvald Kristoffersen 1837-1855,
Tor Larsen 1860-1868,
Peter Pedersen 1870-188,
Karl Tøressen 1890-1891,
Olaf Hansen 1917,
Edvard Mjølhus 1935

Melum (1647) (1729 -)

Melum (også kalt Mellem / Mellum / Mælum / Mæhlum) ligger mellom Ødegaarden i nord-vest og Langaas i sør, og med Holen og Bjelkerud i nord. Utgjør sammen med Holen og Ødegaarden det gamle Voksen-eiets nordligste del i Sørkedalen. Se plassering på dette [kartet](#) fra c. 1800. Navnet betyr Mellomgården. Melum nevnes tidlig. Allerede i [1647](#) er gården/plassen ført opp i skattematrikkelen som odegård eid av Bjørn Voksen. Det er imidlertid en liten usikkerhet knyttet til hvilken Melum/Mellum/Mælum gård som det refereres til i 1647. I artikkelen "[Ødegårder i Osloherrad](#)" skriver Andreas Holmsen at det ifølge middelalderkilder fantes en gård "Medaleim" like nord for Røa (navnene er identiske). Denne gården forsvinner senere ... i hvertfall i perioder! Det kan se ut som gården ble lagt inn under (slått sammen med) [Røa](#) søndre (ref. bl.a. matrikkelen av [1723](#) hvor betegnelsen er "Søndre Mellem Ræed"). Ved noen tilfeller - f.eks. 1865-manntallet finnes det 2 "Mæhlum"-gårder i Sørkedalen, en ved Røa (sagmesterplass) og en ved Langaas, Ødegaarden etc, mao. Voksen-eiet Melum. Melum u/Voksen og [Røa mellom](#). Det samme er tilfelle for manntallene på 1830-tallet. På midten av 1800-tallet er situasjonen uklar, med flere Røa mellom (Mælum) bruk og tilsvarende på Voksen.

Ved en rettsak 1695 om eiendomsretten til Heggeli skog, nevnes Halfour (Halvor) Mellum sammen med en rekke andre sørkedøler. Om Halvor bodde på Melum u/Voksen eller Røa mellom er ikke klart.

De første brukerne hører vi ellers om ifm. skiftet etter [Anders Nilsen](#) (d. c. 1729) på "Mellum" i 1729. Anders' yrke - "sadelmager" - får vi vite gjennom skiftet etter konas mor Kari Karlsdtr på Voksen 1728. Anders kone Marte Kristensdtr c.1678[ev.1688]-1733, var nemlig en av dotrene til Kristen Jensen og Kari Karlsdtr på [Voksens](#). Marte Kristensdtr døde omkring 1733 da det ble holdt skifte etter henne på "Voksen i Aker, plass Mellum" (det var altså helt klart Voksen-eiet og ikke Røa mellom). Avingene var de samme 5 barna som ved skiftet etter Anders 1729;

- Kari Andersdtr** c.1709-etter 1762, var 20 år ved skiftet etter faren på Melum 1729 og 37 år (2.siffer usikkert) i 1740 v/skiftet etter morens søster Mari Kristensdtr Voksen. Kari var da gm. Zacharias Olsen (før 1714-ett.1771) fra Voksen-eie. Det stemmer med Aker kirkebok som viser at Kari 1734 ble gm. Zacharias Olsen på [Voksen-eie](#). På Voksen-eie bodde de til minst 1771. I 1758 og 1771 nevnes de til Voksen-eiet [Bjerkodden](#) [eller Bjerkebakken] så det er vel trolig at det var der de bodde hele tiden. De fikk minst 5 barn. Se [Bjerkodden](#)
- Nils Andersen** c.1710-1746, var 18 år ved skiftet etter faren på Melum 1729 og 30 år i 1740 v/skiftet etter morens søster Mari Kristensdtr Voksen. Han oppgis da å være gm. Aase Kristoffersdtr på Solberg. Det stemmer med Aker kirkebok som viser at Nils 1739 ble gm. enken Aase Kristoffersdtr på [Solberg](#). Der bodde de til Nils døde 1746. De fikk minst 2 barn. Se [Solberg nordre](#)
- Kristen Andersen** c.1720-1783, var 10 år ved skiftet etter faren på Melum 1729 og 20 år i 1740 v/skiftet etter morens søster Mari Kristensdtr Voksen. Han var da tjener på "Dragonkvareret" Voksen. Trolig identisk med den Kristen Andersen 22 år fra Voksen som ble konfirmert våren 1744 og med den Kristen Andersen som 1751 ble gm. enken Marte Tøresdtr på Voksen-eie. Vil etter hvert bli omtalt nærmere under [Kullhuset](#) u/Voksen
- Ragnhild [Randi] Andersdtr** c.1723-, var 6 år ved skiftet etter faren på Melum 1729 og i live (men uten aldersangivelse) ved skiftet etter moren 1733. Nevnes ikke 1740 v/skiftet etter morens søster Mari Kristensdtr Voksen og må derfor antas å være død mellom 1733 og 1740. MEN, en Ragnhild Andersdtr var 1742 fadder i bamedåp hos søsteren Kari Andersdtr på Voksen-eie og 1744 hos broren Nils Andersen på Solberg. Ved begge anledninger nevnes Ragnhild Andersdtr til Voksen. Kanskje hun var i live 1740 allikevel? Originalen bør derfor sjekkes på nytt for ev. avskriftfeil
- Jens Andersen** c.1725-, var 4 år ved skiftet etter faren på Melum 1729 og 14 år i 1740 v/skiftet etter morens søster Mari Kristensdtr Voksen. Han bodde da hos broren Nils m/familie på Solberg

Man kan således anta at Marte og barna bodde på Melum fra 1729-1733. Det er vel grunn for å anta at de også bodde der før 1729, men det blir - inntil videre - bare antagelser.

Deretter følger en periode med uklarhet angående brukerne (se lenger ned for detaljer).

Først fra 1750 "klarer" situasjonen igjen. Da finner vi [Rasmus Olsen](#) før 1710-c.1760 og Anne Henriksdtr c.1719-før 1784 på plassen. Rasmus var bror av Zacharias Olsen på Voksen-eiet [Bjerkodden](#) og Anders Olsen på [Kullhuset](#) u/Voksen (bekreftet via skifter). Rasmus' bror Zacharias var gm. Kari Andersdtr, en av dotrene til Anders Nilsen Melum. Rasmus hadde tidligere vært gift med Mari Hansdtr (d.1739/40) som det var skifte etter 1740 på Blindern nedre i vestre Aker (det kan for øvrig se ut som det står "Blindern nedre, *en plads i Sørkedalen*" i selve skifteteksten), men ifølge forfatterne av boken "Sognsvann og omegn ..." så står det i selve skiftet at plassen var **Sørhagen**, en plass ved Sognsvannsbekken en drøy km. sør for Sognsvann. Blindern-eie betegnelsen kommer nok av at plassen lå under **Haugerud** [vestre] som på denne tiden var eid fra Blindern nedre. Rasmus og Mari bodde på **Blindern-eie** (kanskje Sørhagen) fra minst 1737-1740. Rasmus Olsen og Mari Hansdtrs barn;

- Ole Rasmussen** c.1732-, var 7 år ved skiftet etter moren på Blindern nedre -eie i 1740. Konfirmert fra Mælum 20 år gml. våren 1752. Det er trolig denne Ole som i Aker 1757 ble gm. Siri Nilsdtr c.1725-ett.1801 (ukjent opphav, men hun bodde på **Ulivaal** i Vestre Aker ved vielsen). Ekteskapet varte ikke lenge da Ole døde allerede i 1758 bare 26 år gml. De bodde da fortsatt på Ullevaal. De rakk å få en datter;
 - Berte Maria Olsdtr 1757-før 1760?, født på Ullevaal. Døde 1 1/2 år gml. på nyåret 1759
- Hans Rasmussen** c.1732-, var 7 år ved skiftet etter moren på Blindern nedre -eie i 1740. Hans ble konfirmert fra Mælum 20 år gml høsten 1751 og var 29 år ved skiftet etter faren på Melum 1760. Hans ble 1759 gm. Berte Eriksdtr fra **Ladegårdøen** [Bygdøy]. De bodde på Blindern nedre eie fra 1760-1765 og fikk minst 5 barn før soldat Hans Rasmussen døde 1765;
 - Ole Rasmussen 1760-, født på Blindern-eie. Ikke funnet konfirmert i Aker
 - Mari Hansdtr 1762-, født på Blindern-eie. Ikke funnet konfirmert i Aker
 - Gunnhild Hansdtr 1763-, født på Blindern-eie. Ikke funnet konfirmert i Aker
 - Rasmus Rasmussen 1765-, tvilling med Erik, født på Blindern-eie. Ikke funnet konfirmert i Aker
 - Erik Rasmussen 1765-, tvilling med Rasmus, født på Blindern-eie. Ikke funnet konfirmert i Aker
- Anders Rasmussen** 1737-1739, født på Blindern-eie og død samme sted bare 2 år gml.

Allerede 1739 ble enkemannen Rasmus Olsen gm. Anne Henriksdtr fra Voksen c.1719-før 1784 (ukjent opphav, men bodde altså på Voksen ved vielsen). De bodde minst 1740-1745 på Blindern-eie, men merkelig nok nevnes Rasmus både til Bogstad og til Voksen-møllen [Papi?-møllen] i 1742 og 1744. I sitt 2.ekteskap med Anne Henriksdtr fikk Rasmus minst 4 sønner,

Utfordringer

- Husmennene flyttet mye omkring
- I mange kilder er husmenn bare registrert med patronym
- Husmannsfolket er sjeldnere nevnt i aviser og bøker

Noen arbeidsoppgaver

- Akermanntallene må digitaliseres
- Digitalisering av kirkebøker (kanskje husmenn skal plukkes ut)
- Saumfaring av skifteprotokoller og andre kilder
- Etablering av eget nettsted e.l. for samling av biografiske data

**Husmenn
på Vestre
Holmen
ca. 1900**

